

Moto trkalište na Črnomercu 1927. godine

Pioniri zagrebačkog motociklizma

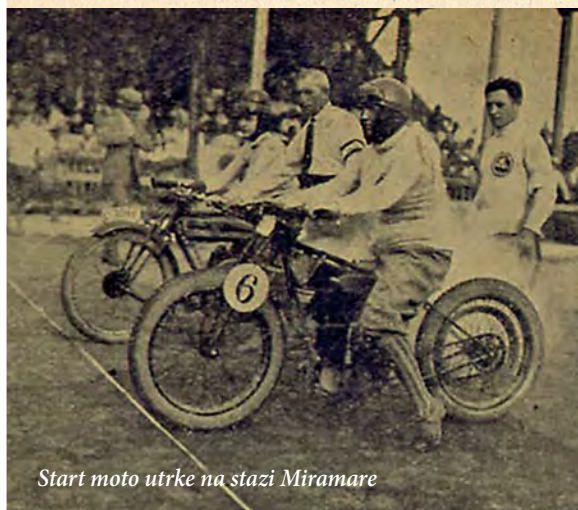
Zagrebačkim ulicama automobili su prometovali već početkom 20. stoljeća, no motociklisti se okupljaju nešto kasnije. Prvo pokusno natjecanje motocikala održano je 1912. godine na konjskom trkalištu u Črnomercu. Natjecanje je okupilo različita športska društva - istoga danu natjecali su se biciklisti, kasači te motocikli u tri kategorije, a održana je i utrka dva automobila. Uspjeh su polučili jedino motociklisti, pa je uslijed toga grad odlučio upravo njima dati trkalište na korištenje.

Neposredno nakon završetka Prvog svjetskog rata, poklonici vozila s dva kotača ponovno se okupljaju. Prvo sastajalište poklonika motocikala u Zagrebu bilo je na Kustošiji. Poslije nekoliko godina stječu se osnovni uvjeti za osnivanjem mo-

tokluba: zaljubljenici u motore druže se u športskoj gostionici „Zagreb“ u Gundulićevoj ulici i 12. studenoga 1921. osnivaju Prvi Hrvatski Moto Klub Zagreb (1. HMK Zagreb). Osnivački odbor sačinjavali su Ivan Rudo, Toma Štrban, Rupert Sotler, Zvonko Miljan, Pepo Kunej, Toma Hrašćan, Drago Kolar te Sušin, Sesvečanec i Bukovšak. Prvi v.d. predsjednik kluba do glavne skupštine bio je Ivo Štrban.

Nova staza Miramare

U početku, zagrebački motociklisti djeluju i više no skromno. Na mjestu spomenutog konjičkog trkališta (koje se koristilo i za biciklističke utrke) na Črnomercu, izgrađeno je kružno trkalište za motocikle duljine 800 metara. Ubrzo, iste

Start moto utrke na stazi Miramare

Piše: DAMIR ŠKARPA

Na konjskom trkalištu u Črnomercu 1912. godine održano je natjecanje na kojemu su sudjelovali biciklisti, kasači i motocikli, a održana je i utrka dva automobila

Hanja Bošković (motor Ariel 600)

1921. godine, 1. HMK organizira i prvu brdsku utrku motocikala na samoborskoj Plešivici. U samim počecima športskog natjecateljskog motociklizma izdvojio se Rupert Sotler. On je bio nedodirljiv, pobjednik na gotovo svim utrkama koje su se organizirale na trkalištu.

Planska organizacija motošporta donijela je i međunarodne uspjehe, pa je već 1923. u Zagrebu organizirano međunarodno natjecanje s vozačima iz Austrije i Njemačke. Uslijed brzog širenja ovog športa po ondašnjoj državi, osniva se u Zagrebu (vjerojatno 8. rujna) 1924. godine Savez motociklističkih klubova Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Bio je to dodatni poticaj za rad u moto klubovima, u kojem su prednjačili Zagrepčani.

Popularnost među mladima je sve više rasla, no i stariji nisu imuni na draži oktana. Natjecanja na popularnom trkalištu na zapadu grada bila su iznimno dobro posjećena, često nije bilo dovoljno mjesta za sve radoznale koji su željeli nazočiti utrkama. Zagrebački 1. HMK vodili su poznati športaši i njegovo vođenje bilo je stvar prestiža. Tako su predsjednici bili Edo Fuink (1926. - 1927.) te športaš i arhitekt Lujo Weissmann koji je svo slobodno vrijeme posvećivao 1. HMK-u. Zajedno s tehničkim odborom priređivao je velike zemaljske i međunarodne utrke na Črnomercu.

Članovi kluba uspješno su se odupirali dubokoj krizi, dugovima i nemaru društva za ovaj šport. Zbog prenamjene objekta na Črnomercu, motociklisti su morali naći drugi dom. Rješenje su ubrzo pronašli. Počela je izgradnja elipsastog trkališta duljine 750m u neposrednoj blizini Miramarske ceste.

Posljednje natjecanje na starom trkalištu održano je u listopadu 1931. godine, a 30 000 gledatelja s uzbuđenjem je pratilo utrke u novoj disciplini - Dirt Track. „Novotarija“ je stigla iz daleke Australije i vrlo brzo postaje najpopularniji vid moto utrka 1930-ih.

Na novoj stazi Miramare, otvorene 1932., stasaju novi junaci „prašnjavog“ stila vožnje koji će se pridružiti, tada već svjetski etabliranim Zagrepčanima Antonu Štrbanu i Antonu Uroiću. Među te uspješnije „novovalne“ vozače pripadaju Anton Šildhabel, Kazimir Šoštarko, Josip Solar te posebno Jerko Babić i Veljko Metz. Na legendarnom trkalištu nastupaju najveća europska imena motociklizma toga doba, a među njima je najpoznatiji Britanac Henry W. Buttler. Osim ovog, u Zagrebu je postojalo i trkalište duljine od 500 metara oko igrališta 1. HŠK Građanskog u Koturaškoj ulici.

Dvije uspješne dame: Hanja Bošković i Zlata Šandel

Da ne bi sve prošlo u muškoj dominaciji pobrinule su se dvije dame - Hanja Bošković i Zlata Šandel. Bile su vrlo uspješne na domaćoj stazi, a zapažene dosege ostvaruju i u međunarodnoj konkurenciji. Tako je Hanja Bošković na svom motoru marke Ariel od 500 ccm proglašena za najbolju motociklisticu Europe 1928. u klasi motocikala s prikolicom. Nastupala je i u turističkim klasama i bila je prva žena u Hrvatskoj koja se bavila nekim od tzv. oktanskih športova.

Uz nju stasala je Zlata Šandel koja je protežirala motocikle u kategorijama do 250 odnosno 350 ccm. Najčešće su nastupale zajedno s muškim kolegama jer u to vrijeme konkurencija među motociklisticama nije bila velika. Ta činjenica kako nastupaju protiv muškaraca kao da ih je dodatno poticala. Postizale su sjajne rezultate, nerijetko odnosile pobjede na domaćim natjecanjima, a u međunarodnim su bile pri vrhu poretka.

Najznačajnije motociklističko natjecanje koje je održano u Zagrebu u razdoblju do početka Drugog svjetskoga rata, bilo je 1. Sveslavensko motociklističko prvenstvo. Ono je održano 8. i 9. rujna 1934. na trkalištu Miramare u organizaciji 1. HMK Zagreb, a za izvrsnu organizaciju na samom poprištu bio je zadužen pročelnik športske komisije 1. HMK Nikola Bošković.

Uz predstavnike zemlje domaćina, nastupili su najbolji motociklisti iz Čehoslovačke, Poljske i Bugarske. Natjecalo se u kategorijama do 350ccm, do 500ccm, pojedinačno i ekipno. U pojedinačnom prvenstvu vozilo se pet odnosno šest krugova, a u momčadskom 12 krugova. Uzbudljiva natjecanja u dva dana pratilo je više od 10 000 Zagrepčana i njihovih gostiju.

- Najuspješniji je bio Mariborčanin Ludvig Starić koji je postao sveslavenski moto prvak. Vozio je prosječnom brzinom 95km/h srušivši dotadašnji rekord staze. Za nagradu je osvojio pehar Kralja Aleksandra I. - kraljevsku statu u i novčanu nagradu od 5000 dinara. U momčadskom dijelu slavili su Čehoslovaci ispred sastava Jugoslavije kojeg su činili Štrban, Uroić i Starić.

Brdska utrka u Vončininoj ulici 1931.

U Hrvatskoj je potkraj 1930-ih motošport bio najorganiziraniji savez. Održavale su se, doduše, sporadično, brdske utrke (na Plešivici samo 1926. i 1927.), a u Vončininoj ulici tijekom 1930-ih (koje su bile vrlo dobro posjećene) te na Jelenovcu i Šljivarskoj cesti. Godine 1937. 1. HMK Zagreb imao je rekordna 502 člana.

Vrhunac natjecanja na stazi Miramare bilo je Handicap natjecanje za Zlatnu kacigu grada Zagreba utemeljeno 1939. godine. Tijekom Drugog svjetskog rata ovo trkalište je srušeno, a nakon Drugog svjetskog rata motociklisti se ponovo aktiviraju i voze na improviziranoj stazi na Sveticama. Na inicijativu nekadašnjih članova rad kluba obnavlja se 1946. pod nazivom Auto-moto društvo Zagreb. Trkalište Miramare opet se gradi 1948., no ne zadugo - već 1954. AMD Zagreb opet ostaje bez svog trkališta.

Iz svega se da zaključiti kako je Zagreb od početaka motošporta bio značajan čimbenik i centar međunarodnih susreta i natjecanja.

IZVORI

www.oldest.hr
Zagrebački leksikon, Leksikografski zavod M. Krleža, Zagreb, 2006.
Jutarnji list, dnevne novine, Zagreb, 1928., 1934., 1939.
Novosti, dnevne novine, Zagreb 1930.
Arhiva autora
Hrvatski moto klub Zagreb